

Pratarmė

Šiame numeryje įvairių sričių mokslininkai nagrinėja baltų ir lietuvių kultūras, įvairių pasaulio kultūrų sąsajas, šiuolaikinių visuomenių dinamiką bei jose kylančius konfliktus. Leidinį sudaro keturi skyriai, kiekvienas iš kurių atskleidžia tam tikrą nagrinėjamos problematikos aspektą.

Pirmame, baltų kultūrai skirtame skyriuje, skelbiami du darbai. Dainiaus Razausko straipsnis „Lietuvių panteonas“ – naujas žvilgsnis į panteono sąvokos kilmę ir pirminį turinį, į lietuvišką šios sąvokos atitikmenį, taigi lietuvių panteoną siaurąja ir tiksliausia prasme. Jolantos Zabulytės straipsnyje „Pušis tradicinėje lietuvių kultūroje“, remiantis skirtingų šaltinių duomenimis, lyginamuoju aspektu aptariami įvairūs pušies vaidmens lietuvių tradicinėje kultūroje aspektai: jų ryšys su švenvietėmis, su mirtimi (pomirtiniu virtimu ir vėlės atgailavimu pušyse, egzekucijos vietomis, vaidenimusi ir kt.), su moterimis ir jų vaisingumu, su sveikata, Pasaulio ir Gyvybės medžio mitologemų bruožais.

Antrame skyriuje „Rytų estetikos idėjos Lietuvoje“ skelbiami du darbai. Yumiko Nunokawa publikacijoje analizuojama japonų kultūros sklaida devyniolikto amžiaus pabaigoje – dvidešimto pradžioje Europoje ir jos įtaka dailei, konkrečiai, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio kūrybai. Jūratės Landsbergytės straipsnyje aptariama orientalistinių tendencijų sklaida pastarųjų keturių dešimtmečių lietuvių muzikoje. Ypatingas dėmesys darbe skiriamas Rabindranatho Tagorės (bengalų kalba Robyndronath Thakur) lyrikos įkvėptų B. Kutavičiaus, A. Martinaičio, R. Šerkšnytės, J. Janulytės ir M. Baranausko kūrinių specifinių orientalistinių stilistinių bruožų išryškėjimui ir gelminių sąsajų su jo kūryba aptarimui.

Lyginamiesiems tyrimams skirtame skyriuje skelbiami trys darbai. Daiva Tamošaitytė straipsnyje „Moteriškojo principo sklaida postfeminizmo, krikščionybės ir neovedantos diskurse: lyginamoji analizė“ parodo, jog iš esmės universali ir dabarties žmogui pritaikyta šaktės koncepcija turi bendrų bruožų su Vydūno, Vinco Vyčino, Algio Mickūno bei jiems giminingų filosofų apmąstytomis moteriškojo principo veikimo gairėmis ir gali pasitarnauti kaip alternatyva Vakaruose vis labiau įsigalinčiai postfeministinei genderizmo ideologijai. Andrius Tamoševičius publikacijoje „Pasaulio kūno paradigma M. Merleau-Ponty fenomenologijoje ir džen mąstymo tradicijoje“ siekiama atskleisti paraleles tarp Vakarų ir Rytų Azijos tautų mąstymo tradicijų. Ypatingai vertinga autoriaus įžvalga, jog centrine naujai apmąstytos tradicinės ontologijos sąvoka galėtų būti estetiškumo, ar platesne prasme, jutimiškumo sąvoka. Iškilus prancūzų mokslininko Henry Corbino darbas „Tarp Andalūzijos ir Irano: dvasinės topografijos metmenys“ organiškai papildo ir praplečia šiame skyriuje nagrinėjamą problematiką.

Du darbai skelbiami ir ketvirtame skyriuje „Kultūra ir visuomenė“. Aivaro Stepukonio straipsnyje nagrinėjama amerikiečių mąstytojo Immanuelio Wallersteino išplėta dinaminė pasaulinių sistemų teorijos atmaina. Išryškinius pamatinius pasaulinės kapi-

talistinės sistemos keblumus, kritiškai žvelgiama į posovietinę Lietuvos valstybę, dažnai neapdairiai mėgdžiojančią kapitalistinius verslo mechanizmus kaip tik tuomet, kai šie pasaulyje nustoja veikti. Konstantinas Andrijauskas atskleidžia istorines, socialines, kultūrinės konflikto tarp hanių ir uigūrų etninių grupių Kinijos Sindziango autonominiame regione priežastis. Autoriaus įžvalgos vertingos analizuojant ne tik Azijoje, bet ir kituose pasaulio regionuose tai prigęstančius, tai vėl įsižiebiančius tarptautinius vaidus.

Leidinyje taip pat skelbiama Kęstučio Šapokos recenzija Algio Uždavinio knygai *Kūrybinė vaizduotė: dailės kritika ir publicistika* (sudarytojos Odeta Žukauskienė ir Živilė Gaižutytė-Filipavičienė), Edvardo Gudavičiaus mintys apie antrą *Lietuvos žydų kultūros* tyrinėjimų knygą, o taip pat konferencijų *Moksliniai tyrimai kultūros paveldo apsaugoje*, *Dailės kūrinys – istorijos šaltinis* bei *Meno psichologijos sąlyčiai su estetika ir meno filosofija* apžvalgos.

Tikimės, kad leidinys sudomins etnologus ir istorikus, menotyrininkus ir filosofus, sociologus ir politologus – visus, neabejingus mokslinio gyvenimo pagundoms ir nuotykiams žmones.

Stanislovas Juknevičius